

בארות המים

וב"כ הר"ן שם וז"ל מוכח בגמרא שהעושה סוכתו צכה"ג כיון שאינה מפולשת לגמרי כמו העושה סוכתו צמזוי צאמלע החצר רחוק מדפנות החצר ניתרת בטפח שוחק פחות משלושה סמוך לדופן כשם שניתרת צו סוכה דאית לה שתי דפנות דעריצן ולא הצריכו פס ארבעה אלא צרכה שהיא מפולשת ואין דופן אמלעי כנגדה עכ"ל [ויעוין צ"כ"י (סי' תרל) וצ"ש"ע (שם ס"ד) דלמד מדברי הר"ן דאף צרכה העומדת בחצר סגי בטפח שוחק, והמג"א (סק"ד) השיג דדוקא צמזוי סתום אלא שסייך על חציו סגי, אך בדברי הריטב"א מצוהר כדברי הצ"י].

ולפ"ז מצוהרים היטב דברי תוס' צסוגין, דצכה"ג דאיכא מחיצה שלישית לא צעינן פס ארבעה ולצוד, וסגי בטפח שוחק, וכצ"ח השפ"א, ומקורס טהור מסוגיא דלעיל וכשיטתם שם [אלא דמיירי דאיכא עכ"פ ד' טפחים צדופן האמלעי עד הסכך הפסול, לכהוי כטפח שוחק ולצוד] ויעוין עוד משנ"ת לעיל שם.

שם, ואפשר אפי' אין כדי הכשר סוכה ממנו עד דופן האמצעי מצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סוכה ואין האויר והפסול חוצצין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הצדדים - האחרו' עמדו, דלפ"ז מצוהר מדברי תוס' דלשיעור סוכה דז' על ז' סגי צכדי לרבע, דהא הכא ליכא ריבוע דז' על ז' טפחים צמקום אחד.

אולם רוב האחרו' (לעיל ג א צדד"ה לא נצרכה וצ"י תרלד) נקטו צשיטת תוס' (שם) דלשיעור סוכה צעינן ז' על ז' מרובע ולא סגי צכדי לרבע, ולכאורה צדריהם סתרי אהדדי.

אך צאמת נראה דתרי ענייני נינהו, האחד האם סגי צשיעור שטח כתצורת ז' על ז' דהיינו מ"ט טפחים, וצוה דעת תוס' (לשיטת רוב האחרו') דלא סגי צוה, אלא צעינן אורך ז' טפחים על רוחב ז' טפחים, אולם אכתי אין הדבר מכריח דצעינן דוקא מרובע של ז' על ז' טפחים צמקום אחד, ויש לומר דצעינן רק אורך ז' טפחים ורוחב ז' טפחים, ואף היכא דמנטרפים הנך ז' טפחים מצ' מקומות, והכא הרי שפיר איכא אורך ז' טפחים ורוחב ז' טפחים ע"י צירוף, אלא דליכא ז' טפחים רצופין.

ובע"ז נתבאר צמסכת נגעים גבי שיעור נגע, דהנה שיעור נגע הוי כגריס מרובע וכדתנן צנגעים (פ"ו מ"א), וצפשוטו ודאי צעינן מרובע ולא סגי צכדי לרבע, וכן מצוהר

תד"ה אויר פוסל, דוקא כשמתחיל מדופן האמצעי ומהלך על פני כל הסוכה עד הפתח כו' - מדנקטי תוס' צלשונס דמיירי צגוונא דהסכך הפסול מהלך על פני הסוכה 'עד הפתח', דקדקו האחרו' דדוקא צכהאי גוונא פסיל, אך כל דיותר שיעור סוכה לצד הפתח, אף דמתחיל הסכך הפסול מן הדופן האמלעי, כשרה הסוכה, דשפיר חשיב ג' דפנות, דצ' דפנות הצדדים הוו שמים כהלכתן, ומקנת הדופן האמלעי עד הסכך הפסול הויא שלישית טפח.

אך תמהו האחרו', דהא כהאי גוונא הויא סוכה העשויה צמזוי דקי"ל דצעינן פס ארבעה ולצוד, ולא סגי בטפח שוחק ולצוד, ויעוין צשפת אמת שכתב דאפשר דצצירא להו לתוס' דהכא עדיף כיון דצאמת איכא מחיצה שלימה אלא דהסכך הפסול מצטל המחיצה האמלעי, אך תמה דמ"מ מנא להו לתוס' הא יעו"ש.

אך לכאו' נראה דתוס' אזלי לטעמייהו, דהנה לעיל (ז) אמר רבא סייך על גבי מצוי שיש לו לחי כשרה, ויעוין צתוס' שם דצציראו"ל מיירי צלחי טפח כדאמרינן לעיל דמעמידו צפחות משלושה סמוך לדופן דהיינו מדרבנן וצצבת שרי על ידי מיגו ואפילו צסמוך לדופן כו' ומיירי צמזוי סתום משלש רוחות ומיירי כגון שסייך לצד הלחי ולפנים לצד הצתים לא סייך דהשתא אין לזו סוכה אלא שתי מחיצות ולחי אחד עכ"ל, וכן דעת הרצ"ה ראשונים שם (יעו"ש צצרי"מלונילוצחי"ה הרא"ה הריטב"א המאירי והר"ן ועוד).

אך עמדו הראשונים שם דאמאי צחול סגי בטפח שוחק והא כהאי גוונא הויא כסוכה העשויה צמזוי דצעינן פס ארבעה ולצוד, ויעוין צריטב"א שם דמסיק דסוכה העשויה צמזוי צעינן פס ארבעה היינו דוקא היכא דהיא פרוצה לרשות אחרת, אך סוכה העומדת בחצר דאינה פרוצה לרשות אחרת, דינה כשתי דפנות דעריצן דסגי צשלישית צטפח שוחק, וכ"ש צמזוי סתום משלש רוחות וסייך רק על צידו החיצון, דסגי בטפח שוחק, והצ"ח דכן דעת הגאונים.

וז"ל הריטב"א שם, אף על גב דסייך על גבי מצוי מפולש צעי פס ארבעה ומשהו הכא סגי ליה צטפח שוחק, דכיון שהוא סתום שאין יוצאים צו לרשות אחר כמאן דאיכא שתי דפנות דעריצן דמי, ולפיכך סוכה צצחוך החצר מתכשרה צטפח שוחק ושתי דפנות שלימות אע"ג דלא עריצן, דלא גרע מעל גבי מצוי שאינו מפולש כו' וכן דעת הגאונים ז"ל עכ"ל.

נדחק דבאמת צעינן כגריס מרוצע בלא הפסק, אך הגר"א
הרש"ש (פ"ד דנגעים מ"ו) נקטי לא כן יעו"ש.

ונתבאר ע"ד הנ"ל, דנהי דלא סגי בשיעור שטח דל"ו שערות
(דהוא שיעור כגריס מרוצע) וצעינן אורך ו' שערות על
רוחב ו' שערות, מ"מ לא צעינן דיהיו בלא הפסק, ושפיר
מאטרפי מכמה מקומות לשיעור אורך ושיעור רוחב.

שם, מאחר שהכשר מתחבר דרך הצדדין - דנו האחרו'
האם סגי בחיבור כל דהו, או דילמא צעינן חיבור ברוחב
ארבעה טפחים, דהוי שיעור מקום חשוב (ורוצ שיעור סוכה)...

להדיא בדברי הרמב"ם (פ"א מטומאת זרעת ה"ח) נגע שהיה
רוחבו כדי למיחת חמש שערות אפילו היה אורכו אמה הרי זה
טהור ואינו נגע זרעת עד שיהיה צורך כגריס, וכל השיעורין
הלכה למשה מסיני עכ"ל.

אך בכ"ד משמע בפשוטו, דהיכא דאיכא מחיה בנגע, אף
בגוונא דאינה מאטרפת לשיעור נגע [וכגון מחיה פחותה
מכעדשה, דפליגי רבי מאיר ורבנן] (במוספתא דנגעים פ"ב ה"ד)
אי מאטרפא] מ"מ אינה מגרעת הדין ריבוע, וסגי דאיכא גריס
מלבד מקום המחיה, והחזו"א (נגעים סי' ה' סק"ח וסק"ח)